

Đặc điểm hoạt động ngoại khóa của học viên ở các Trường Sĩ quan Quân đội hiện nay

Nguyễn Tiên Sỹ*

*Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Received: 28/11/2022; Accepted: 2/12/2022; Published: 31/01/2023

Abstract: *Extra-curricular activities are a form of learning with a position and very important meaning, helping students consolidate and expand knowledge and develop professional skills and other basic skills. In order for extracurricular activities to be effective, creating excitement for students, we need to pay attention to many aspects of impact. In this article, some characteristics of students' extracurricular activities are presented, thereby serving as a basis for proposing measures to increase students' interest in extracurricular activities at current military officer schools.*

Keywords: *Characteristics, extracurricular activities, cadets, military officer schools.*

1. Mở đầu

Trong hoạt động giáo dục, đào tạo ở các trường sĩ quan quân đội, hoạt động ngoại khóa là một hình thức học tập có vị trí, ý nghĩa rất quan trọng, giúp học viên củng cố, mở rộng tri thức, phát triển tư duy sáng tạo, vận dụng linh hoạt kiến thức đã học vào thực tiễn. Mặt khác, hoạt động ngoại khóa còn huy động được đông đảo học viên tham gia, là điều kiện thuận lợi nâng cao kiến thức, rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng mềm; phát huy được khả năng và thể hiện năng khiếu của bản thân. Từ đó học viên có thái độ tích cực trong học tập, hành vi, lối sống tốt hơn, góp phần hình thành, phát triển nhân cách người cán bộ, sĩ quan quân đội theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường. Để hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội có hiệu quả, tạo được hứng thú cho học viên, cán bộ quản lý, giảng viên cần phải nắm được các tác động, trong đó có đặc điểm hoạt động ngoại khóa của học viên. Trong bài viết này, tác giả tập trung làm rõ đặc điểm hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay, qua đó làm cơ sở đề xuất biện pháp nâng cao hứng thú hoạt động ngoại khóa cho học viên.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội

hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội là một hình thức học tập ngoài giờ học chính khóa, có tổ chức, kế hoạch, có phương pháp khoa học dưới sự hướng dẫn của cán bộ quản lý, giảng viên nhằm giúp học viên củng cố, mở rộng tri thức đã học, phát triển tư duy, rèn luyện kỹ năng,

hoàn thiện nhân cách cán bộ, sĩ quan quân đội đáp ứng mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo của nhà trường.

hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội có nội dung rất phong phú, đa dạng và mang tính tích hợp, tổng hợp kiến thức của rất nhiều môn học thuộc các lĩnh vực khác nhau như: hoạt động ngoại khóa giáo dục chính trị - xã hội, hoạt động ngoại khóa bổ sung kiến thức, hoạt động ngoại khóa giao lưu trong học tập, hoạt động ngoại khóa văn hóa nghệ thuật, thể dục thể thao quân sự... hoạt động ngoại khóa được tổ chức dựa trên mục tiêu, nội dung, kế hoạch giáo dục, đào tạo của nhà trường, phù hợp với Điều lệnh quản lý bộ đội; nhu cầu, nguyện vọng của học viên. Dưới sự hướng dẫn, định hướng, điều khiển của cán bộ quản lý, giảng viên, học viên giữ vai trò chủ thể, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong hoạt động. Chính sự phong phú, đa dạng về nội dung, hình thức đã phản ánh đặc điểm hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội.

2.2. Một số đặc điểm hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

Xuất phát từ mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo, môi trường sư phạm quân sự, hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay có một số đặc điểm nổi bật sau:

Thứ nhất, hoạt động ngoại khóa của học viên luôn bám sát và thực hiện mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo của nhà trường

hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội là hoạt động được tổ chức ngoài giờ học chính

khóa, nhằm “tạo điều kiện cho học viên vận dụng kiến thức đã học vào các hoạt động chuyên môn nghề nghiệp... theo mục tiêu đào tạo của từng nhà trường, năng lực nghề nghiệp; phẩm chất, năng lực của người cán bộ, sĩ quan tương lai” [2]. Trong quá trình học chính khóa với thời gian có hạn, nội dung tri thức các môn học phải linh hoạt nhiều, giảng viên không thể truyền thụ, cung cấp hết được cho học viên, mà chỉ hướng dẫn, định hướng người học tiếp cận những nội dung cơ bản, làm nền tảng tiếp tục học tập, nghiên cứu. Để nắm chắc, sâu rộng và nâng cao tri thức đòi hỏi học viên phải tìm tòi, nghiên cứu, học tập thêm ngoài giờ học trên lớp. hoạt động ngoại khóa được tổ chức dưới sự hướng dẫn của cán bộ quản lý, giảng viên sẽ là cơ hội thuận lợi để học viên được ôn luyện, củng cố, mở rộng, nâng cao tri thức.

hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội giúp học viên rèn luyện và phát triển một số kỹ năng cơ bản: kỹ năng tư duy sáng tạo, kỹ năng giao tiếp, ứng xử có văn hoá; kỹ năng tự học, tự bồi dưỡng, kỹ năng tổ chức; kỹ năng giao lưu, hoạt động tập thể, hoạt động xã hội, kỹ năng nói và làm, kỹ năng viết... đây là những kỹ năng rất cần thiết đối với học viên trong quá trình học tập và rèn luyện ở nhà trường, góp phần hình thành chuyên môn nghề nghiệp, năng lực công tác của người cán bộ lãnh đạo, chỉ huy sau này. Ngoài ra hoạt động ngoại khóa còn góp phần hình thành, rèn luyện phẩm chất đạo đức, lối sống, bản lĩnh, ý chí cho học viên, củng cố thái độ đúng đắn, tình cảm sâu sắc đối với Đảng, quê hương, đất nước, quân đội, với con người, đồng chí, đồng đội; nêu cao tinh thần đoàn kết và trách nhiệm, nghĩa vụ của người quân nhân cách mạng.

Như vậy, hoạt động ngoại khóa luôn bám sát và thực hiện mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo của nhà trường, hoạt động ngoại khóa phải gắn chặt và song song với hoạt động chính khóa, hai hoạt động này có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, hoạt động chính khóa sẽ giúp học viên tiếp thu những kiến thức cơ bản còn hoạt động ngoại khóa giúp học viên củng cố, mở rộng, nâng cao và vận dụng những tri thức đã học vào thực tiễn nghề nghiệp quân sự, rèn luyện các kỹ năng cơ bản.

Thứ hai, đối tượng tham gia hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội có thành phần đa dạng, phong phú

Đối tượng tham gia hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội là những học viên trẻ, những nhân cách đã và đang trưởng thành với đầy đủ các

đặc trưng tâm, sinh lý lứa tuổi thanh niên. Họ đã có sự phát triển tương đối hoàn thiện về mặt thể chất, hoạt động của hệ thần kinh, thể lực đang vào thời kỳ sung sức nhất, nhưng phần lớn chưa có sự ổn định về nhân cách. Thành phần xuất thân của học viên khá đa dạng, trong đó chủ yếu là con em nông dân. Họ đến từ mọi miền quê, vùng miền, dân tộc khác nhau, với những đặc điểm tâm lý lứa tuổi, phong tục tập quán, truyền thống, văn hoá khác nhau. Đặc điểm này vừa có những thuận lợi nhưng đồng thời cũng có khó khăn trong tổ chức hoạt động ngoại khóa cho học viên.

Về thuận lợi, học viên là những thanh niên trẻ, khoẻ, nhanh nhạy, năng động, sáng tạo; rất nhạy cảm với cái mới, ham học hỏi, thích tìm tòi, phát hiện những điều mới mẻ trong cuộc sống, khát vọng vươn lên tự khẳng định bản thân, khát vọng được cống hiến; sôi nổi, nhiệt tình, có quyết tâm cao, yêu thích các hoạt động của tập thể; mong muốn được tiếp cận với các thành tựu của khoa học và công nghệ hiện đại. Tuy nhiên, bên cạnh những điểm thuận lợi trên, lứa tuổi này cũng có những khó khăn trong tổ chức hoạt động ngoại khóa. Đó là học viên còn nhận thức phiến diện, tình cảm bồng bột, thiếu chín chắn; vốn sống, kinh nghiệm còn ít; khả năng tự kiểm chế, tính kiên trì chưa cao; chưa biết chọn lọc thông tin, nhất là các thông tin về chính trị - xã hội. Đời sống tâm lý thường biến động nhanh, khi gặp khó khăn, thất bại tạm thời dễ bi quan, chán nản, tính vùng miền, địa phương...

Những mặt tích cực và hạn chế trên sẽ tác động đến mức độ hứng thú hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội. Vấn đề đặt ra đối với cán bộ quản lý, giảng viên phải tổ chức các hoạt động ngoại khóa làm sao thu hút được học viên tham gia với tâm trạng thoải mái, phát huy tích cực, tự giác, chủ động sáng tạo. Để làm được điều này cán bộ quản lý, giảng viên cần bám sát mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường, tình hình thực tiễn của đơn vị, nhiệm vụ học tập của học viên để tổ chức một cách hợp lý, khoa học các hoạt động ngoại khóa. Bên cạnh đó cán bộ quản lý, giảng viên phải tự học tập nâng cao trình độ, đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức hoạt động ngoại khóa phù hợp, tạo hứng thú cho học viên.

Thứ ba, hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội có nội dung đa dạng, hình thức phong phú

Mục tiêu, yêu cầu đào tạo, hoạt động ngoại khóa

ở các trường sĩ quan quân đội có nội dung đa dạng và mang tính tích hợp, tổng hợp kiến thức, kỹ năng của nhiều môn học, nhiều lĩnh vực khác nhau; nội dung tập trung chủ yếu như: hoạt động ngoại khóa giáo dục chính trị - xã hội, giao lưu trong học tập, bổ sung kiến thức, văn hóa, nghệ thuật và thể dục, hội thao quân sự... Như vậy, nội dung hoạt động ngoại khóa rất đa dạng trên tất cả các mặt hoạt động, hướng tới hình thành, hoàn thiện nhân cách cán bộ, sĩ quan quân đội, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo của các nhà trường.

Hình thức hoạt động ngoại khóa rất phong phú có thể diễn ra ở trong hoặc bên ngoài nhà trường. Đối với hoạt động trong nhà trường có thể tổ chức các hình thức: Học tập trung (học ngoại ngữ, tin học, luyện tập đội ngũ, võ thuật, các môn thể thao); hội thi (điều lệnh, văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao quân sự),...; tổ chức và duy trì hoạt động của các câu lạc bộ (câu lạc bộ học tập, tổ phương pháp học tập, câu lạc bộ Tiếng Anh, câu lạc bộ thơ ca); hoạt động theo nhóm học tập (trao đổi, thảo luận nhóm); tổ chức các buổi diễn đàn; sinh hoạt học thuật; kể chuyện lịch sử, sinh nhật đồng đội... Đối với các hoạt động ở ngoài nhà trường có thể tổ chức như: Thực hành công tác dân vận; kết nghĩa, tham quan di tích lịch sử; tham quan các cơ sở sản xuất kinh doanh; thực tế đơn vị, các hoạt động tình nguyện hè... Với nội dung, hình thức phong phú, đa dạng như vậy, học viên có thể tham gia nhiều hình thức hoạt động ngoại khóa khác nhau, tùy theo tính chất, nhiệm vụ, yêu cầu và tình hình thực tiễn ở đơn vị, mà cán bộ quản lý, giảng viên lựa chọn nội dung, hình thức cho phù hợp.

Thứ tư, hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội diễn ra trong môi trường hoạt động sư phạm quân sự

Xuất phát từ mục tiêu yêu cầu, đào tạo, môi trường hoạt động sư phạm quân sự, học viên không chỉ tham gia học tập trên giảng đường mà họ còn thực hiện chế độ, nhiệm vụ của người quân nhân. Với tính chất đặc thù, cường độ hoạt động cao, căng thẳng, gian khổ trong mọi thời gian, không gian nên hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội cũng có những đặc điểm riêng, không chỉ diễn ra ở nhà trường mà còn diễn ra phạm vi ngoài nhà trường, có cả ban ngày và ban đêm như: Hành quân dã ngoại, hội thi, hội thao quân sự, dân vận, kết nghĩa... với những điều kiện, phương tiện, kỹ thuật đảm bảo khác nhau, tùy thuộc vào hoàn cảnh cụ thể. Với tính chất đặc thù trên, việc tổ chức hoạt động ngoại khóa cho học viên

có thuận lợi, đó là có thể tổ chức được mọi lúc, mọi nơi xen kẽ với các hoạt động quân sự, huấn luyện như: Trò chơi quân sự, hội thi, hội thao quân sự... Tuy nhiên bên cạnh đó cũng có những khó khăn nhất định, như việc đảm bảo cơ sở vật chất, phương tiện kỹ thuật, đảm bảo lực lượng quân số, nhất là những hoạt động diễn ra ngoài nhà trường, hành quân ban đêm, dã ngoại... Đây chính là “*đặc điểm nổi bật, phản ánh sự khác biệt về môi trường đào tạo khác so với các trường đại học ngoài quân đội*” [3]. Nếu ở các nhà trường dân sự, mục đích của hoạt động ngoại khóa chủ yếu hướng người học tới sự thư giãn, giải tỏa căng thẳng trong học tập và rèn luyện một số kỹ năng “mềm”, thì hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội ngoài mục đích củng cố, mở rộng nâng cao tri thức, rèn luyện các kỹ năng cơ bản. hoạt động ngoại khóa còn trực tiếp giúp học viên biết thực hiện nhiệm vụ, những công việc cụ thể của người cán bộ, chỉ huy sẽ làm sau này.

3. Kết luận

Hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường sĩ quan quân đội là hình thức học tập nằm ngoài chương trình chính khóa, nhưng là sự tiếp nối liên quan mật thiết với nội dung học tập chính khóa, phục vụ cho việc nâng cao chất lượng dạy và học. Việc nghiên cứu nắm chắc đặc điểm hoạt động ngoại khóa của học viên là cơ sở quan trọng trong xác định mục đích, xây dựng kế hoạch, đổi mới nội dung, chương trình, hình thức, từ đó đề xuất biện pháp nâng cao chất lượng hoạt động ngoại khóa nói chung, hứng thú hoạt động ngoại khóa cho học viên nói riêng.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Quốc phòng (2013), *Chiến lược phát triển giáo dục và đào tạo trong quân đội giai đoạn 2011 - 2020*, Nxb QĐND, Hà Nội.

[2] [Nguyễn Đỗ Phú (2016), *Hoạt động ngoại khóa của học viên ở các trường đại học quân sự hiện nay*, Tạp chí Giáo dục, Số đặc biệt tháng 12/2016, tr 134 - 136]

[3] Nguyễn Đỗ Phú (2018), *Quản lý hoạt động ngoại khóa ở các trường sĩ quan quân đội theo hướng phát triển toàn diện người học*, Luận án tiến sĩ QLGD, Hà Nội, tr. 41.

[4] Gilman Rich, Joel Meyers và Laura Perez (2004), *Structured extracurricular activities among adolescents: Findings and implications for school psychologists, Psychology in the Schools*, Vol. 41(1), pp. 31 - 41.